

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของ
บุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร*
BUDDHADHAMMA INTEGRATION FOR PROMOTING CAPACITY OF THE
WORK OF PERSONNEL AT GOVERNMENT HOSPITALS IN BANGKOK

วิรกันต์ ชัยสิริสุวรรณ

Virakan Chaisirisuwan

บริษัท ซีเอส เรสซิเดนซ์ กรุ๊ป จำกัด

CS Residence Group Co. Ltd

Corresponding Author E-mail: virakan.mcu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร 3. นำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยแบบผสานวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 9 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้หลังจากการสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1. สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การบริการที่ดี การทำงานเป็นทีม การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ กระบวนการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านสังคมและเศรษฐกิจ และด้านครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 31.5 หลักพระ 5 โดยเฉพาะด้านวิริยะพละ ความเพียร และด้านปัญญาพละ ความรอบรู้ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของสมรรถนะการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 24.3 3. การบูรณาการหลักพระ 5 ประการ ได้แก่ ศรัทธา

*Received August 20, 2024; Revised September 2, 2024; Accepted September 5, 2024

วิริยะ สติ สมาธิ และปัญญา เข้ากับกระบวนการปฏิบัติงาน 4 ด้าน คือ สุขภาพและการทำงาน สังคมและเศรษฐกิจ จิตวิญญาณ และครอบครัว เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงาน 6 ด้านของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม การทำงานเป็นทีม การบูรณาการหลักพละ 5 สามารถส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานในทุกด้าน โดยเฉพาะการสร้างเชื่อมั่น ความเพียรพยายาม การมีสติ การมุ่งมั่น และการใช้ปัญญาในการทำงาน ซึ่งส่งผลให้บุคลากรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการให้บริการที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: การบูรณาการหลักพุทธธรรม; การส่งเสริมสมรรถนะ; การปฏิบัติงานของบุคลากร; โรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the work performance competencies of personnel in public hospitals in Bangkok, 2. To examine factors affecting these competencies, and 3. To propose an integration of Buddhist principles to enhance these competencies, conducted by the mixed research methods. The quantitative research, data was collected from 397 samples and analyzed by descriptive statistics; frequencies, percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression with statistics program package. The qualitative research, data were collected by in-depth interviewing 18 key informants and 9 participants in focus group discussion to confirm the body of knowledge after data synthesis.

The research results found that: 1. The overall work performance competencies of personnel in Bangkok public hospitals were at a high level, including good service, teamwork, adherence to integrity, and professional expertise accumulation. 2. Factors affecting work performance competencies of personnel in Bangkok public hospitals included: Work processes, especially social, economic, and family aspects, accounting for 31.5 percent of the variance. The Bala 5 principle, particularly, Viriya-bala, power of effort, and wisdom Pañña-bala, power of wisdom explaining 24. percent of the variance of personnel performance. 3. Integrating the Bala 5 principles, namely, Saddha, faith, Viriya, perseverance, Sati, mindfulness, Samadhi, concentration,

and Panna, wisdom into the work process in all 4 areas: health and work, society and economy, spirit, and family to promote the 6 performance competencies of public hospital personnel in Bangkok: achievement orientation, good service, accumulation of professional expertise, adherence to correctness, and teamwork. Integrating Bala 5 principles could promote performance competencies in all areas, especially building confidence, perseverance, mindfulness, determination, and using wisdom in work, resulting in personnel having better performance and service efficiency.

Keywords: Buddhadhamma Integration; Promote Capacity; Work of Personnel; Government Hospitals in Bangkok

บทนำ

ระบบสาธารณสุขของประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ของประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2565) โรงพยาบาลรัฐในพื้นที่นี้ต้องรับมือกับปัญหาต่าง ๆ เช่น จำนวนผู้ป่วยที่เพิ่มขึ้น ความคาดหวังที่สูงขึ้นของประชาชนต่อคุณภาพการบริการ และความซับซ้อนของโรคที่เพิ่มมากขึ้น (วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร และคณะ, 2563) นอกจากนี้ สังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว โดยสัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรวัยทำงานลดลง (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2564)

การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในโรงพยาบาลภาครัฐเพื่อการดูแลผู้ป่วยจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (สมชาย วิริกรรมกุล, 2562) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งต้องการความเข้าใจและความสามารถในการจัดการกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามวัย (ศิริพันธุ์ สาสัตย์, 2561) ประเด็นสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะประกอบด้วยความเข้าใจเรื่องสุขภาพของผู้ป่วย การฝึกอบรมเชิงวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการสื่อสาร การเรียนรู้เกี่ยวกับนโยบายสาธารณสุข การทำงานเป็นทีม การจัดการความเครียด และการใช้เทคโนโลยีในการดูแลผู้ป่วย (กระทรวงสาธารณสุข, 2564) บุคลากรทางการแพทย์ต้องเผชิญกับความเครียดและความกดดันในการทำงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและคุณภาพชีวิต (สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 2563) ปัญหาด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรมของบุคลากรส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย (พรเทพ ศิริวนารังสรรค์, 2562)

แนวความคิดการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจากหลักพุทธธรรมมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2559) หลักพระ 5 ซึ่งประกอบด้วย ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ และปัญญา ได้รับการพิจารณาว่าเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2561)

ดังนั้น การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร โดยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรต่อการให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ป่วย (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2564) การประยุกต์ใช้หลักพระ 5 อาจช่วยส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยและคุณภาพการบริการด้านสุขภาพโดยรวม (พระมหาบุญเลิศ อินฺทปญฺโญ, 2560)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และสถิติ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร คือ บุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร จำนวน 40,997 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 397 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง มีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวน 18 รูปหรือคน ผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 9 รูปหรือคนเพื่อยืนยันและสนับสนุนรูปแบบดังกล่าว

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร 3. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักพละ 5 4. แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแนวคิดของ (Likert, 1967) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.959

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้ 1. สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร 2. กระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรเกี่ยวกับสุขภาพและการทำหน้าที่สังคมและเศรษฐกิจ จิตใจและจิตวิญญาณ และครอบครัว 3. การบูรณาการหลักพละ 5 ประกอบด้วย ศรัทธาพละ ความเชื่อ วิริยะพละ ความเพียร สติพละ ความระลึกรู้ได้ สมาธิพละ ความตั้งใจมั่น และปัญญาพละ ความรอบรู้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร จำนวน 397 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล หลังจากได้รับอนุญาตลงพื้นที่จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่โรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานครเพื่อแจกและเก็บแบบสอบถาม

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 คน สรุปผลการสัมภาษณ์เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เลือกผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คนที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในงานวิจัย ระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สรุปผลการสนทนาเพื่อนำเสนอเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เชงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 เชงคุณภาพ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเฉพาะ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา เพื่อสรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบของแบบแผน

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 79.30 มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 42.06 สถานการณ์ทำงาน ส่วนใหญ่เป็นพยาบาล จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 72.80 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 89.42 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานอยู่ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 65.74

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 1. ด้านสุขภาพ และการทำหน้าที่ 2. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ 3. ด้านจิตใจและจิตวิญญาณ และ 4. ด้านครอบครัว

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม

กระบวนการปฏิบัติงาน	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านสุขภาพและการทำหน้าที่	4.27	0.36	มาก
2. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ	4.21	0.44	มาก
3. ด้านจิตใจและจิตวิญญาณ	4.12	0.45	มาก
4. ด้านครอบครัว	4.07	0.44	มาก
ภาพรวม	4.17	0.29	มาก

จากตารางที่ 1 กระบวนการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านสุขภาพและการทำหน้าที่ ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.36) รองลงมาคือ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ($\bar{X}=4.21$, S.D.=0.44) อันดับสามคือ ด้านจิตใจและจิตวิญญาณ ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.45) และด้านครอบครัว ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.44) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักผละ 5 โดยภาพรวม

หลักผละ 5	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ศรัทธาผละ ความเชื่อ	4.26	0.34	มาก
2. วิริยะผละ ความเพียร	4.19	0.34	มาก
3. สติผละ ความระลึกได้	4.11	0.32	มาก
4. สมาธิผละ ความตั้งใจมั่น	4.04	0.26	มาก
5. ปัญญาผละ ความรอบรู้	4.05	0.30	มาก
ภาพรวม	4.13	0.21	มาก

จากตารางที่ 2 การปฏิบัติตามหลักผละ 5 ของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงตามลำดับดังนี้ ศรัทธาผละ ความเชื่อ ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.34) รองลงมาคือ วิริยะผละ ความเพียร ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.34) สติผละ ความระลึกได้ ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.32) ปัญญาผละ ความรอบรู้ ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.30) และสมาธิผละ ความตั้งใจมั่น ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.26) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานคร	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.11	0.43	มาก
2. ด้านการบริการที่ดี	4.17	0.47	มาก
3. ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ	4.09	0.25	มาก
4. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม	4.14	0.31	มาก
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.15	0.25	มาก
ภาพรวม	4.13	0.22	มาก

จากตารางที่ 3 สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการบริการที่ดี ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.47) รองลงมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.25) อันดับสามคือ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.31) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.43) และด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.25) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 กระบวนการปฏิบัติงานส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ และด้านครอบครัว แสดงว่า กระบวนการปฏิบัติงานส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 31.5

2.2 หลักผล 5 ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร มี 2 ด้าน มี ได้แก่ ด้านวิริยะผล ความเพียร และด้านปัญญาผล ความรอบรู้ แสดงว่า หลักผล 5 ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 24.3

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานครมุ่งเน้นการพัฒนาใน 5 ด้านหลัก ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และการทำงานเป็นทีม โดยมีการบูรณาการหลักผล 5 ประกอบด้วย ศรัทธาผล วิริยะผล สติผล สมาธิผล และปัญญาผล เพื่อส่งเสริมสมรรถนะดังกล่าว ในด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ บุคลากรต้องมีความรับผิดชอบ ทำงานตรงเวลา มีการวางแผน และมีทักษะในการแก้ปัญหา ด้านการบริการที่ดี เน้นการให้บริการด้วยอัธยาศัยดี รักษาความลับของผู้ป่วย และให้บริการอย่างรวดเร็ว ส่วนด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ บุคลากรต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม บุคลากรต้องมีความตั้งใจในการพัฒนาตนเองและให้บริการอย่างมีคุณภาพ ในขณะที่ด้านการทำงานเป็นทีมเน้นการมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพที่พบบ่อย และการให้บริการทางสังคมแก่ผู้ป่วย

การบูรณาการหลักผล 5 ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะเหล่านี้ โดยส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองและองค์กร สร้างความเพียรและความรับผิดชอบ พัฒนาสติและความระลึกรู้ในการปฏิบัติงาน เสริมสร้างความตั้งใจมั่นในการให้บริการ และพัฒนาความรู้ในวิชาชีพ นอกจากนี้ กระบวนการปฏิบัติงานยังครอบคลุมด้านสุขภาพและการทำหน้าที่ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านจิตใจและจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร โดยมุ่งเน้นการให้บริการที่ครอบคลุมทุกมิติของสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย

อภิปรายผลการวิจัย

1. สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานครพบว่า สมรรถนะทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริการที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ตามด้วยการทำงานเป็นทีม การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม การมุ่งผลสัมฤทธิ์ และการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพตามลำดับ ผลนี้สะท้อนให้เห็นว่า บุคลากรมีทัศนคติที่ดีในการให้บริการ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความรับผิดชอบในการทำงาน และตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมสมรรถนะทั้ง 5 ด้านนี้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงพยาบาล ส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่มีประสิทธิภาพ และช่วยส่งเสริมความสุขในการทำงานของบุคลากร รวมถึงความผูกพันต่อองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตตรา สวาทยานนท์ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการ เพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจขายปลีกขนาดเล็กในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรมีหลักการพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะ การให้บริการที่ดี การทำงานเป็นทีม และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและความพึงพอใจของผู้รับบริการในทุกภาคส่วน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการบริการ ด้านการทำงานเป็นทีม คือ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ และปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ กระบวนการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านสังคมและเศรษฐกิจ และด้านครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดุชนีย์ ยศทอง (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสู่องค์กรพยาบาลสมรรถนะสูง : กรณีศึกษาโรงพยาบาลศิริราช ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาองค์กรพยาบาลสู่สมรรถนะสูงประกอบด้วย ผู้นำที่มีคุณภาพ บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ การเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการศึกษา วัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง และประสบการณ์ด้านการพัฒนาคุณภาพ แนวทางการพัฒนาเน้นการสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและเครือข่ายอย่างเป็นระบบ แม้บริบทต่างกัน แต่หลักการพื้นฐานในการพัฒนาองค์กรและบุคลากรในโรงพยาบาลมีความคล้ายคลึงกัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. การพัฒนาพุทธนวัตกรรมการจัดการคลินิกทันตกรรมในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร โดยเน้นที่ การบูรณาการหลักผละ 5 ได้แก่ ด้านศรัทธาผละ ความเชื่อ ด้านวิริยะผละ ความเพียร ด้านสติผละ ความระลึกได้ ด้านสมาธิผละ ความตั้งใจมั่น และด้านปัญญาผละ ความรอบรู้ เข้ากับกระบวนการปฏิบัติงาน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพและการทำหน้าที่ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านจิตใจและจิตวิญญาณ ด้านครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมสมรรถนะของบุคลากร โดยเน้นที่การดูแลสุขภาพและการทำหน้าที่ การมีส่วนร่วมทางสังคมและเศรษฐกิจ การดูแลจิตใจและจิตวิญญาณ รวมถึงการดูแลครอบครัวของบุคลากร การส่งเสริมสมรรถนะบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานครทั้ง 5 ด้านนี้ จะช่วยยกระดับคุณภาพการบริการสุขภาพให้ดียิ่งขึ้น และสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอวยชัย รางชัยกุล (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมผละ 4 ในการพัฒนาบุคลากรองค์กร ประกอบด้วย ปัญญาผละ (ใช้นวัตกรรมและการฝึกอบรม) วิริยะผละ (ส่งเสริมความมุ่งมั่นและขยัน) อดิเรกผละ (เน้นความรับผิดชอบและสร้างความเชื่อมั่น) และสังคหผละ (พัฒนาจิตอาสาและมนุษยสัมพันธ์) การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมนี้ช่วยพัฒนาบุคลากรแบบองค์รวม ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และยกระดับคุณภาพการให้บริการในหลากหลายบริบทองค์กร

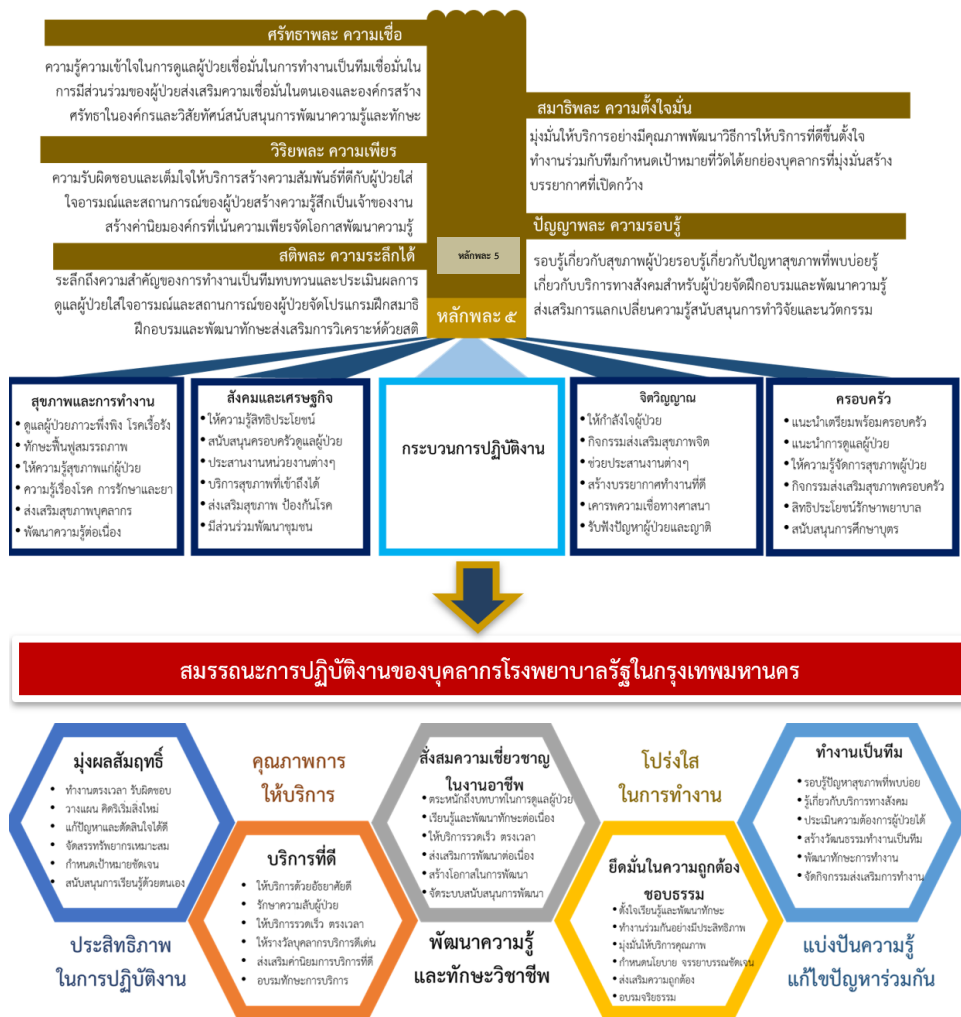
องค์ความรู้จากการวิจัย

สมรรถนะบุคลากรโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานครเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการบริการสุขภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาใน 5 ด้านหลัก ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และการทำงานเป็นทีม ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์เน้นความรับผิดชอบ การวางแผน และการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการบริการที่ดีมุ่งเน้นการให้บริการด้วยความเต็มใจ รวดเร็ว และรักษาความลับผู้ป่วย ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมเน้นความซื่อสัตย์ และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และด้านการทำงานเป็นทีมส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน

นอกจากนี้ การบูรณาการหลักผละ 5 เข้ากับกระบวนการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพและการทำหน้าที่ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านจิตใจและจิตวิญญาณ

และด้านครอบครัว ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรอย่างรอบด้าน การพัฒนาสมรรถนะทั้ง 5 ด้านนี้จะช่วยยกระดับคุณภาพการบริการสุขภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการทุกคน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. โรงพยาบาลควรสร้างความเชื่อมั่นในคุณค่าและความสำคัญของงานบริการสาธารณสุข ปลุกฝังให้บุคลากรตระหนักถึงบทบาทของตนในการช่วยเหลือผู้อื่น และสร้าง

แรงบันดาลใจในการทำงานผ่านการยกย่องเชิดชูบุคลากรต้นแบบที่มีความมุ่งมั่นและเสียสละ

2. โรงพยาบาลควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความเพียรพยายามในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ จัดให้มีการอบรม สัมมนา และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

3. โรงพยาบาลควรจัดฝึกอบรมให้บุคลากรมีสติในการทำงาน รู้เท่าทันอารมณ์และความคิดของตนเอง สามารถจัดการกับความเครียดและความกดดันในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฝึกสมาธิ และการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. โรงพยาบาลควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ปลั่งใจ ปลั่งกาย ปลั่งงานบวก มุ่งเน้นการพัฒนาศรัทธาและวิริยะผละ ผ่านกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการฝึกทักษะการจัดการความเครียด เพื่อเสริมสร้างความมุ่งมั่นในการทำงานและความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง

2. โรงพยาบาลควรจัดโครงการ สติรู้ทันกายใจ ส่งเสริมสติผละผ่านการฝึกสติและสมาธิในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกหายใจ การทำสมาธิแบบเคลื่อนไหว และการฝึกเจริญสติในชีวิตประจำวัน เพื่อให้บุคลากรมีสติรู้เท่าทันอารมณ์และความคิดของตนเอง สามารถจัดการกับความเครียดและความกดดันในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. โรงพยาบาลควรจัดกิจกรรม รวมพลัง สร้างสรรค์ปัญญา ส่งเสริมปัญญาผละผ่านการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดในการทำงาน สนับสนุนให้บุคลากรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และจัดให้มีการนำเสนอผลงานหรือโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาผลกระทบเชิงลึกของการบูรณาการหลักพุทธธรรมต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน เช่น ด้านจริยธรรม การสื่อสาร ความเห็นอกเห็นใจ และต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย เช่น ความพึงพอใจ คุณภาพชีวิต

2. ศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมที่หลากหลาย เช่น การอบรม การฝึกสมาธิ การจัดกิจกรรมทางศาสนา เพื่อค้นหารูปแบบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับบุคลากรโรงพยาบาล

3. ศึกษาปัจจัยที่อาจเป็นสื่อกลางระหว่างการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับสมรรถนะการปฏิบัติงาน เช่น ความตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถในการจัดการความเครียด และทัศนคติต่อการทำงาน เพื่อให้เข้าใจกลไกการทำงานของหลักพุทธธรรมในการส่งเสริมสมรรถนะอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2564). แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข.
กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- คุณิย์ ยศทอง. (2561). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสู่องค์กรพยาบาล
สมรรถนะสูง : กรณีศึกษา โรงพยาบาลศิริราช (คุณิย์พนธ์ปรัชญาคุณิย์บัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยสยาม.
- พรเทพ ศิริวนารังสรรค์. (2562). การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร
ทางการแพทย์. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 28(4), 623-632.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยาย. กรุงเทพฯ:
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ. (2560). พุทธวิถีการพัฒนาก้าวหน้าเชิงจริยธรรม. วารสาร
บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 13(3), 1-16.
- พระมหาดรหรรษา ธมฺมหาโส. (2561). พุทธจริยศาสตร์กับการพัฒนาสังคมไทย
ในยุค Thailand 4.0. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 14(1), 1-18.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2564). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2563.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร และคณะ. (2563). รายงานการสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2559-2563.
นนทบุรี: สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ.
- ศิริพันธุ์ สาสัตย์. (2561). การพยาบาลผู้สูงอายุ: ปัญหาและการจัดการ. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย วิริกรรมกุล. (2562). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข.
วารสารวิชาการสาธารณสุข, 28(2), 177-186.
- สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. (2563). แนวทางการจัดการความเครียดสำหรับ
บุคลากรทางการแพทย์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
2019. กรุงเทพฯ: สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2564). ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ
ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2565-2570. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2565). รายงานข้อมูลทรัพยากรสาธารณสุข
ประจำปี 2564. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.

- สุจิตตรา สวาทยานนท์. (2566). พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ
พนักงานในธุรกิจขายปลีกขนาดเล็กในจังหวัดปทุมธานี (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อวยชัย รางชัยกุล. (2566). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการ
ปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale. Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.